

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte torsdag den 18. oktober 1956 kl. 10.

Formann: F i n n M o e .

Til stede var: Botnen (for Bøyum), Hambro, Langhelle, Christiansen (for K. Knudsen), Finn Moe, Ranveig Frantzen (for Selvik), Sundt, Harald Torp, Vatnaland, Johan Wiik, Wikborg, Oscar Torp, Kjøs, Røiseland, Ingvaldsen (for Smitt Ingebretsen) og Strøm.

Av Regjeringens medlemmer: Utenriksminister Lange.

Dessuten ble følgende embetsmenn fra Utenriksdepartementet gitt adgang til møtet: Utenriksråd Skylstad og byråsjef Heiberg.

Formannen: Som det står i innkallelsen, er møtet sammenkalt for at utenriksministeren kan redegjøre for en del spørsmål som er kommet opp. Det gjelder spørsmålet om transittavtalen med Sverige, og det gjelder også redningstjenesten i Barentshavet. Det var meningen å redegjøre også for spørsmålet om sjøgrensen i Varangerfjorden, men utenriksministeren har bedt om at den sak blir utsatt.

Hambro: Vi har tidligere behandlet transittavtalen i en forsterket komite – forsterket med to medlemmer av samferdselskomiteen. Er der noen grunn til at vi behandler den på annen måte nu, at man ikke har den forsterkningen til stede? Ikke fordi jeg personlig savner disse to medlemmer eller tror det er absolutt nødvendig, men bare fordi det virker litt formelt overraskende.

Harald Torp: Jeg vil gjøre oppmerksom på at denne forsterkning ikke var tilkalt til det avgjørende møte, da vi behandlet denne saken, og da synes det vel mindre påkrevet å ha den i dag.

Formannen: De var innkalt til det avgjørende møte, men i alle tilfelle var det ikke med noen hensikt at man lot dem være borte nå. Som det vil fremgå av utenriksministerens redegjørelse, er ikke det det dreier seg om her noe spørsmål som har noen samferdselsinteresse. Det er et rent juridisk avtalespørsmål, og vi gikk derfor ut fra at den utvidede utenrikskomite ville være det rette forum. – Vi kan da gå løs på saken.

Utenriksminister Lange: Da Stortinget vedtok å gi sitt samtykke til at Norge ratifiserer avtalen med Sverige om transitt-trafikken over havner i Trondheimsfjorden, skjedde det på grunnlag av en innstilling fra denne komite, som inneholdt følgende forutsetning:

«Komiteen går ut fra at Regjeringen under forhandlingene om konsesjonsvilkårene søker foranlediget at de arealer det gjelder, blir leiet av det svenske statsselskap.»

I samsvar med dette har det så vært ført forhandlinger med Sverige om forståelsen av artikkel 3 i avtalen.

Artikkel 3 i avtalen som den nå er vedtatt, bestemmer at den norske regjering innenfor rammen av sitt myndighetsområde er beredt til å gi et svensk statselskap konsesjon til *ervervelse* av de grunn- og vannområder som er nødvendig til oppføring av en oljehavn med sisterneplass i fjell ved Muruvik samt et lignende mottagelses- og lagringsanlegg ved Langstein, m.v., og som komiteen vil huske, avga den svenske utenriksminister før saken var fore i Stortinget, en uttalelse om at en fra svensk side var villig til å ta opp til drøfting spørsmålet om et leieforhold i stedet for eiendomsforhold for de arealer som det her var tale om.

Fra norsk side foreslo vi under disse forhandlinger følgende ordning:

1. Den norske stat trer inn i kontraktsforholdet mellom det svenske selskap og grunneierne og overdrar deretter bruksretten til det svenske selskap for 99 år.
2. Utøvelsen av bruksretten skjer i samsvar med transittavtalen mellom den norske og den svenske stat og med norsk lovgivning.
3. Ved utløpet av transittavtalens gyldighetstid har den norske stat rett til å innløse (ekspropriere) anleggene samt bruksretten etter gjeldende norske rettsregler.

Fra svensk side ble det til dette forslaget sterkt fremhevet at eiendomsretten representerte en større økonomisk verdi enn leieretten, og at en 25-årsperiode som den avtalen nå gjelder for, ble en svært kort tid hvis de ikke skulle ha sikkerhet for fornyelse. Da ville de investeringer som det var tale om, få en altfor kort amortiseringstid, og de fremholdt derfor at hvis man skulle basere seg på et leieforhold ville det være rimelig at den første gyldighetsperiode for avtalen skulle utvides til 50 år i stedet for 25. Nå er bestemmelsen at den løper i 25 år og fornyes automatisk for lignende perioder, med mindre den er oppsagt 5 år før utløpstiden. Det som foreslås nå er at man får et leieforhold i stedet for et eiendomsforhold, men at gyldighetstiden i første omgang blir 50 år, med den samme bestemmelse om automatisk forlengelse med mindre avtalen oppsies med 5 års varsel. Fra svensk side går en med på at den norske stat trer inn som eier av grunnarealene og at det svenske statselskap får en avgiftsfri leie- og bruksrett for avtalens varighet. Videre går man på svensk side med på at den norske stat får rett til å innløse anleggene når avtalen måtte opphøre å gjelde. Det ble fra svensk side foreslått at den norske stat ikke bare skulle ha rett, men også plikt til innløsning, men det ble frafalt da vi reiste innvendinger mot det fra norsk side.

Ved de siste forhandlinger var det enighet om at disse endringene i tilfelle kan gjennomføres ved en tilleggsprotokoll til avtalen, som da blir å forelegge Stortinget til godkjenning. Men før vi avslutter forhandlingene med dette resultat, har vi gjerne villet høre hvordan komiteen ser på saken, og om den finner at dette forslag som vi er kommet frem til, tilfredsstillende forutsetningene for ratifisering av hovedavtalen.

Sundt: Må jeg få lov å rette et spørsmål til utenriksministeren. Avtalen løper i 50 år, og Norge har da en såkalt forkjøpsrett til anleggene. Men la oss si at Norge ikke benytter seg av forkjøpsretten, hva da? Da må de altså realiseres på annen måte.

Utenriksminister Lange: Ja, det må de.

Sundt: Men det blir jo ikke under de samme vilkår som de er anlagt, realisasjonsprisen da må være nærmest lik null, hvis vi ikke vil tillate samme benyttelse som under avtalen.

Utenriksminister Lange: Ja, men det er nettopp fordi man fra svensk side regner med at det vil være situasjonen hvis den skulle oppsies etter den første gyldighetsperioden, at de har insistert på 50 år, slik at de kan være fullstendig amortisert.

Sundt: Det forstår jeg. Men i virkeligheten, hvis Norge ikke benytter seg av sin forkjøpsrett, ligger ikke deri at en da er nødt til å finne seg i en hvilken som helst annen kjøper av anleggene?

Utenriksminister Lange: Nei, driften av et slikt anlegg er jo undergitt konsesjon, så det ligger til enhver tid i Regjeringens hånd, hvis vi ikke selv vil kjøpe anleggene, da å avgjøre om konsesjon skal gis til en annen kjøper.

Sundt: Det var akkurat det jeg ville frem til. Man står da ifølge konsesjonen fritt overfor eventuelle nye brukere.

Wikborg: Det viser seg altså at svenskene for såvidt har hatt samme syn på spørsmålet som vi som var i litt opposisjon her, at eiendomsretten betyr noe annet enn leieretten, og jeg er enig i det svenske syn, at når det skal være norsk eiendomsrett, bør de ha en rimelig tid til amortisering av anleggene. Så jeg for min del har ikke noe imot forlengelsen fra 25 til 50 år.

Det er kanskje litt vanskelig etter bare å ha hørt dette, å ta definitivt standpunkt til om dette er en tilfredsstillende ordning. Det ville vært hyggelig om vi kunne fått den nye avtalen så vi kunne sett litt på den. Men det var særlig ett punkt jeg ikke riktig var klar over. Jeg synes utenriksministeren sa at det skulle være en avgiftsfri leie- og bruksrett, men det betyr vel ikke at ikke svenskene skal betale full vanlig leie av de arealer det gjelder? Det er mulig at jeg har misforstått det, men jeg ville gjerne få klarhet over den side av saken.

Utenriksminister Lange: Konstruksjonen her er jo at det svenske statselskap kjøper, og overdrar så eiendomsretten til den norske stat. Derved bortfaller avgiftsspørsmålet.

Wikborg: Altså svenskene legger ut pengene?

Utenriksminister Lange: Ja, svenskene legger ut pengene.

Hambro: Jeg har et spørsmål jeg gjerne ville stille. I det ene punkt i avtalen regnes der med en tidsfrist av 99 år, i et annet med 50 år. Er der noen særlig grunn til at man har disse to frister?

Forøvrig er jeg enig i det som ble anført av hr. Wikborg. Jeg tror at det er noenlunde tilfredsstillende, det utkast man har fått nu. Men det ene punkt vil jeg gjerne ha oppklart.

Utenriksminister Lange: Det lar seg lett oppklare. De 99 år forekom i det opprinnelige norske forslag hvor vi gikk ut fra at det ikke skulle være noen forandring i avtaletiden, men hvis man blir enige om 50 års gyldighetstid, blir også bruksretten forutsatt gitt for de 50 år.

Formannen: Flere har ikke forlangt ordet, og vi kan vel anse denne debatten som avsluttet.

Det ble reist det spørsmål fra hr. Wikborg, om man kunne få anledning til å se avtalen.

Sundt: Det ka da vel ikke være nødvendig, Wikborg, når vi har fått dette oppklart.

Utenriksminister Lange: Det eneste som kommer til å skje her og som forelegges for Stortinget er jo forandringen fra 25 til 50 år i selve hovedavtalen. Det er den eneste endring i hovedavtalen som kommer til å finne sted.

Det er ikke foreløpig utformet noen skriftlig avtale om det andre. Det gjelder da bare at under forutsetning av at avtaletiden er 50 år, treffer vi denne ordningen at eiendomsretten overdras til den norske stat og at den norske stat overdrar bruksretten for avtalens gyldighetstid til den svenske stat.

Wikborg: Det er tilstrekkelig for meg.

Formannen: Neste sak er *redningstjenesten i Barentshavet*.

Utenriksminister Lange: Før statsministeren reiste til Sovjet-Samveldet, ble det underhånden fra sovjetisk side reist spørsmålet om vi kunne tenke oss å inngå en avtale av lignende art som den som var inngått mellom Sovjet-Samveldet og Sverige om redningstjenesten i Østersjøen, hvor det gjelder redningstjenesten i Barentshavet, og under statsministerens besøk ble dette antydende forslag tatt opp i den form at de foreslo at det skulle bli innledet forhandlinger mellom de to land om en avtale om redningstjenesten i Barentshavet. Statsministeren sa seg enig i at slike forhandlinger

ble innledet, og i det felles kommuniqué som ble sendt ut ved avslutningen av statsministerens besøk, ble det tatt inn et avsnitt om slike forhandlinger.

Fra norsk synspunkt ville det ha vært hensiktsmessig om forhandlingene kunne ha funnet sted først etter at det redningsutvalg som er nedsatt av Justisdepartementet, hadde fullført sitt arbeid. De forskjellige sider ved redningstjenesten i Norge ville da vært helt utredet, slik at man ville hatt en meget bedre oversikt over redningstjenesten enn man har i dag, og særlig ville det vært en fordel om drøftelsene kunne ha funnet sted etter at man hadde fått gjennomført en koordinert ledelse av hele redningstjenesten i Norge.

Imidlertid ble det fra sovjetisk side gitt uttrykk for at man gjerne så forhandlinger innledet så snart råd var, og vi fant da å måtte gå med på at forhandlingene skulle finne sted i september i år i Oslo.

Fra norsk side ble forhandlingene ført av en delegasjon ledet av byråsjef Heiberg i Utenriksdepartementet, og hvor Justisdepartementet, Fiskeridirektoratet og Telegrafstyret var representert. Som rådgivere fungerte sjøfartsdirektøren, Luftfartsdirektoratets redningsinspektør og generalsekretæren i Norsk Selskab til Skibbrudnes Redning. Den sovjetiske delegasjon ble ledet av sjefen for den sovjetiske redningstjeneste, hr. Prolov.

I en rapport til Utenriksdepartementet har den norske delegasjon meddelt at forhandlingene forløp uten friksjoner, og at de to parter syn på hvordan en overenskomst burde utformes, lå meget nær hverandre. Man kom derfor ganske raskt frem til enighet om en overenskomst, som ble parafert av de to delegasjoners formenn den 26. i forrige måned.

Begge delegasjoner hadde på forhånd utarbeidet utkast til overenskomst. Det sovjetiske utkast omfattet både rednings- og bergingstjeneste. Fra norsk side ble det straks ved begynnelsen av forhandlingene meddelt at den norske delegasjon ikke hadde fullmakt til å forhandle om bergingstjeneste, og drøftingene ble derfor begrenset til redning av menneskeliv og ettersøking etter savnede. Det sovjetiske utkast hadde ikke med bestemmelser om ettersøking etter savnede, men det er kommet med i overenskomsten etter norsk forslag.

Den sovjetiske delegasjon gikk under forhandlingene med på å legge det norske avtaleutkastet til grunn for forhandlingene, og den overenskomst som ble parafert, ligger så nær opp til dette norske utkast som en med rimelig kunne vente. Jeg skal ganske kort få nevne de forskjellige bestemmelser i overenskomsten.

Artikkel 1 fastslår plikten til å yte hjelp ved redning av nødstedte og ettersøking av savnede mennesker i Barentshavet uansett deres nasjonalitet.

Artikkel 2 fastslår nærmere hvordan de to lands redningstjenester skal handle når noen er i nød eller savnes. Det er i denne artikkel bestemt bl.a. at de to lands redningstjenester kan kreve bistand av hverandre.

Artikkel 3 bestemmer at redning og ettersøkning i de to lands territorialfarvann skal skje i samsvar med de lover og bestemmelser som gjelder i de to land.

I den artikkel i det norske utkast som svarer til det som er blitt overenskomstens artikkel 3, hadde man fra norsk side foreslått at når fartøy fra det

ene land sleper et nødstedt fartøy gjennom det annet lands territorialfarvann eller når fartøy eller fly fra det ene land må gå inn på eller over det annet lands territorialfarvann for å gi hurtig og nødvendig hjelp, skal det annet lands redningstjeneste snarest og så vidt mulig på forhånd, underrettes herom. Fra sovjetisk side kunne man ikke gå med på å ta med en bestemmelse om sleping, fordi dette var berging, og berging hadde man fra norsk side ikke villet gå med på å forhandle om. I et sovjetisk motforslag ble det antydnet at det skulle innhentes forhåndssamtykke for å gå inn på eller over det annet lands territorialfarvann i de tilfelle som var nevnt i det norske forslag.

På norsk side var man av den oppfatning at folkeretten hjemlet en slik rett til å gå inn på det annet lands territorialfarvann uten særskilt tillatelse og fant det derfor heldigst å foreslå at det ikke ble tatt med noen bestemmelse i overenskomsten om dette spørsmål. Dette ble så godtatt av den sovjetiske delegasjon uten videre diskusjon.

Artikkel 4 bestemmer at når det ene lands redningstjeneste får melding om at noen fra et fartøy eller luftfartøy hjemmehørende i det annet land befinner seg i nød eller savnes, skal den snarest mulig underrette sistnevnte lands redningstjeneste.

Fra norsk side hadde man foreslått at denne artikkel også skulle ha en bestemmelse om at når et fartøy eller luftfartøy hjemmehørende i det ene land er oppbragt av det annet lands myndigheter eller personer hjemmehørende i det ene land har måttet søke havn eller foreta nødlanding i det annet land, skulle det bli gitt beskjed så snart som mulig. Fra sovjetisk side var man ikke villig til å gå med på en slik bestemmelse. Fra sovjetisk side ble det i stedet foreslått at de to lands redningstjenester skulle yte hverandre bistand til å skaffe opplysninger om fartøyer, luftfartøyer og mennesker som er savnet i Barentshavet. Dette ble godtatt fra norsk side.

Artikkel 5 fastsetter hvilke radiostasjoner m.v. som skal benyttes mellom de to lands redningstjenester. Videre gir den nærmere bestemmelser om hvordan radiosambandet skal istandbringes og opprettholdes under en nødssituasjon.

Artikkel 6 pålegger partene å gi sine redningstjenester nødvendige instruksjoner for gjennomføringen av bestemmelsene i overenskomsten.

Denne bestemmelse var ikke med i det norske utkast, fordi det som står der, ble ansett for å være en selvfølge. Men bestemmelsen ble tatt med etter uttrykkelig sovjetisk ønske.

Artikkel 7 bestemmer at overenskomsten ikke skal stride mot to internasjonale konvensjoner som også har bestemmelser på det område denne overenskomst omfatter, nemlig Konvensjonen om visse ensartede regler angående bistand og berging til sjøs, som ble undertegnet i Brussel 23. september 1910 og Konvensjonen om sikkerhet for menneskeliv til sjøs, som ble undertegnet i London 10. juni 1948.

Artikkel 8 bestemmer at overenskomsten er inngått for et tidsrom av tre år og trer i kraft 1. januar 1957. Den kan deretter sies opp med 6 måneders varsel hvert år.

Den sovjetiske delegasjonens formann uttalte ønsket om å få oppgitt en bestemt person som han kunne tre i kontakt med i fremtiden om redningsspørsmål.

Fra norsk side ble det lovet at ønsket skulle bli etterkommet, og at det antagelig ville bli politimesteren i Vardø. Justisdepartementet har foreslått den ordning at alle meldinger til eller fra den sovjetiske redningstjeneste skal passere politimesteren i Vardø. Han, eller hans stedfortreder, skal også stå i nær kontakt med bl.a. de militære myndigheter, slik at han til enhver tid har kjennskap til om det av sikkerhetsmessige grunner i visse tilfelle kan være uønsket å tilkalle sovjetisk assistanse.

Fra sovjetisk side ble det foreslått å ta med en bestemmelse om at den norske redningstjeneste på anmodning av den sovjetiske skulle yte samme bistand som i Barentshavet også om besetning eller passasjerer fra sovjetiske fartøyer kom i nød eller var savnet i Norskehavet. Begrunnelsen var at det skulle skapes balanse i avtaleforholdet. Fra norsk side ble det opplyst at dette lå utenfor de fullmakter delegasjonen hadde, og at en fant at bestemmelsen ikke hørte hjemme i en avtale om redningstjenesten i Barentshavet. Den fant likevel å kunne tilrå for sin regjering at en erklæring om slik bistand ble avgitt. Den vil ikke pålegge den norske redningstjeneste noe utover hva den allikevel ville gjøre i en nødssituasjon. Det er tanken at erklæringen skal bli gitt i form av et brev fra meg til den sovjetiske ambassadør samme dag som overenskomsten blir undertegnet.

Den norske delegasjon holdt Forsvarsstaben fortløpende à jour under forhandlingenes gang. Etter at paraferingen fant sted, er overenskomsten og erklæringen om redningstjenesten i Norskehavet blitt forelagt for Justisdepartementet, Fiskeridepartementet, Samferdselsdepartementet, Handels- og Skipsfartsdepartementet og Forsvarsdepartementet, og ingen av dem har hatt noe å innvende. Saken ble behandlet i statsråd den 5. i denne måned, og der ble det gitt fullmakt til utenriksministeren til å undertegne overenskomsten om redningstjenesten i Barentshavet og til å avgi erklæringen om redningstjenesten i Norskehavet. Men jeg har ikke villet foreta selve undertegningen før jeg har hatt anledning til å orientere denne komite.

Formannen: Jeg takker utenriksministeren for redegjørelsen. Er det noen bemerkninger?

Hambro: Jeg vil gjerne spørre om det ble anført noen begrunnelse fra russisk side når man nektet å gå med på det norske forslag om at det øyeblikkelig skulle gis melding om skib som var oppbragt eller personer som var kommet inn over grensen. Det er jo for oss et ikke helt uviktig moment, og det blir dobbelt viktig når russerne nekter å gå med på det. Vi har hatt så meget spetakkel med skuter som har vært oppbragt uten at man har kunnet få rede på hvor de er blitt av, og til dels også med personer.

Utenriksminister Lange: Det ble spurt hvilke hensyn som lå bak, om det var militære hensyn. Vi fikk ikke noe klart svar, men vår delegasjons formann, byråsjef Heiberg, fikk det bestemte inntrykk at Prolov ikke hadde fullmakt, fordi han ikke kunne garantere at han ville få vite om oppbringelse av skip. For det sorterer under

andre myndigheter enn redningstjenesten. Redningstjenesten er et eget administrasjonsapparat, og dette er en avtale om samarbeid mellom redningstjenestene. Han kunne ikke garantere at han ville kunne gi de opplysninger vi ønsket.

Hambro: Fra norsk side er jo det viktigste redningsarbeide i de strøk å redde dem som er kommet i russisk fangenskap eller på en eller annen måte er kommet inn over de grenser russerne hevder, og når det er unntatt, har vi nokså liten interesse av det hele.

Utenriksminister Lange: Dette er en avtale om redning fra havsnød og ikke om redning fra politisk nød.

Hambro: Men i visse tilfelle er det meget vanskelig å avgjøre hva der er havsnød og hva der er politisk nød, særlig når man har med russerne å gjøre. Jeg skulle gjerne ha sett at vi hadde fått det hele kompleks, at vi hadde fått litt opplysninger om forhandlingene om Varangerfjorden og også om det har vært noe etterspill til de russiske krenkelser av norsk sjøterritorium i Finnmark denne høst, hvor russerne, formentlig for å illustrere behovet for redning i Norskehavet, forsøkte å renne i senk et stakkars, pauvert utstyrt norsk oppsynsskib, som forsøkte å stanse dem.

Utenriksminister Lange: Jeg hadde håpet at jeg skulle være klar til å ta alle disse problemer i møtet i dag, men jeg har måttet be om å få vente til uken før jeg reiser til FN's generalforsamling. Men jeg vil gjerne be om å få et møte i komiteen i uken 29. oktober – 3. november, hvor jeg da kan ta opp alle disse spørsmål. Det er visse mer forhandlingstekniske spørsmål hvor det gjelder denne sjøgrensesaken, delingslinjesaken, som jeg gjerne ville ha avklart litt mer før jeg kommer til komiteen.

Sundt: Det er en side ved det spørsmål hr. Hambro reiste som kan sies å høre under redningstjenesten. For hvis et norsk fartøy er forsvunnet fra vår horisont, kan man jo i visse tilfelle ikke vite om det er i havsnød eller om det er i russisk beskyttelsesarrest. Så den underretningstjenesten er i virkeligheten en del av redningstjenesten.

Utenriksminister Lange: Men vi har etter denne avtalen nettopp retten til å spørre. I ethvert tilfelle hvor et norsk fartøy, luftfartøy eller annet fartøy, er savnet, har vi rett til å spørre redningstjenesten i Sovjet-Samveldet. Denne avtalen pålegger jo ikke norsk redningstjeneste noe annet og mer enn det norsk redningstjeneste gjør som en selvfølge i dag. Men den innebærer visse fordeler ved at den sovjetiske redningstjeneste her forplikter seg til å yte assistanse langt ut over hva den hittil har pleiet å gjøre. Den gir også en avtalefestet adgang til å tilkalle assistanse som vi i dag ikke har.

Strøm: Får jeg lov å spørre utenriksministeren: Hva er den egentlige grunn til at de norske forhandlere eller Norge ikke kunne gå med på å inkludere bergingstjeneste i denne avtalen? Jeg er ukyndig i dette, og jeg ser det slik at de to ting ofte må falle sammen, det å berge mennesker og det å berge båter.

Utenriksminister Lange: Det er sikkerhetsmessige hensyn som har vært utslagsgivende for at vi nødvendig ville inn på forhandlinger om det, og bakgrunnen for det var at vi visste at svenskene under sine forhandlinger om en tilsvarende avtale i Østersjøen, hadde hatt atskillige vanskeligheter, og at de sovjetiske ønskemål gikk såpass langt at det ville hatt meget betenkelige sider sikkerhetsmessig.

Hambro: Avtalen skal jo bare ha en gyldighet på tre år, og kan sies opp med seks måneders varsel, og den synes, så vidt man kan dømme om det efter å ha hørt utenriksministeren her, å innebære visse fordeler fra norsk side, idet den kan bidra til å klare opp forholdene. Men det er jo ikke noen innrømmelse fra russisk side at vi har rett til å spørre når et skib er forsvunnet – en rett til å spørre har man vel heller ikke hittil nektet oss. Noe svar har de ikke forpliktet seg til å gi, så det er jo en noe imaginær fordel. Men det er mulig at det kan ligge en realitet i det. Har man noen oversikt over hva der har vært av behov for bjergninger i Barentshavet?

Utenriksminister Lange: Hvor det gjelder det første spørsmål, ligger det den fordel i det fra norsk side at vi nå kan gå den meget lettvinde veien ved en direkte forespørsel fra politimesteren i Vardø til den russiske redningstjeneste, mens vi ellers må gå den meget mer omstendelige veien gjennom grensekommisjonen og hele apparatet. Der er altså den praktiske fordel for oss i denne avtalen her. – Noen tallmessig oversikt over behovet har vi ikke for øyeblikket.

Hambro: Jeg har ingen innvendig mot at utenriksministeren går frem som han har planlagt, men hva der trengtes mest fra norsk side, var formodentlig visse redningsaksjoner for fisket i Barentshavet, for fiskebestanden, som, etter hva fiskerne påstår, nu blir i høy grad desimert før den kommer sydover. Men det ligger jo helt utenfor denne sak.

Nu får politimesteren i Vardø visse beføyelser, og mer og mer blir jo den stilling politisk betydningsfull både når det gjelder savnede skib og en deling av territorialfarvannet, og det gjelder også delvis grenseoppgangen. Jeg vil be om at man er oppmerksom på dette og eventuelt regulerer stillingen, slik at politimesteren i Vardø får noen av de beneficier som er nødvendige for en mann som skal utøve så høye embedsfunksjoner som han skal. Han kommer jo i en helt annen stilling enn politimesteren i Mosjøen eller i Holmestrand eller tilsvarende steder, og det bør på en eller annen måte få et uttrykk.

Utenriksminister Lange: Jeg skal gjøre Justisdepartementet oppmerksom på den side av saken.

Hvor det gjelder bevaringen av fiskebestanden, er der fra sovjetisk side ytret sterkt ønske om å få et samarbeid mellom våre fiskeriforskningsfolk og sovjetiske fiskeriforskningsfolk, med sikte på samarbeid om å bevare bestanden på banker hvor begge nasjoner fisker, og vi håper at forhandlinger om et slikt samarbeid skal komme i gang i løpet av denne vinteren.

Formannen: Da skulle vi vel kunne erklære oss ferdige med denne saken, og så vidt jeg forstår, er der ikke i komiteen noen motstand mot at utenriksministeren undertegner denne avtalen og også avgir en slik erklæring som han har omtalt.

Men før vi går fra hverandre, har hr. Sundt anmeldt enda et spørsmål vedrørende transittavtalen.

Sundt: Jeg glemte det i sted, men jeg vil gjerne spørre utenriksministeren: I en avtale hvoretter en part, eller i dette tilfelle et land, får en forkjøpsrett ved utløpet av en viss tidsfrist, pleier det i alminnelighet å stå etter hvilke prinsipper forkjøpsretten økonomisk skal verdsettes. Foreligger der noen retningslinjer om det her?

Utenriksminister Lange: Det har ikke vært tatt noe annet standpunkt der enn at vi først foreslo fra norsk side at det skulle skje etter skjønn, men det var de ikke noe særlig forhåpne på fra svensk side, og da ble vi enige om at det skulle skje etter forhandlinger når den tid kom.

Møtet hevet kl. 11.20.